

ФИНАНСОВИЯТ КОНТРОЛИНГ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА

Емил Христов Александров

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Катедра „Финанси и кредит“

e-mail: emilaleksandrov@yahoo.com

Резюме: В условията на все по-чести икономически кризи и динамично променяща се пазарна среда фирмите търсят иновативни подходи за финансова диагностика в управлението на фирмените финанси. Финансовият контролинг осигурява ефективен анализ на сложна финансова информация, което му определя важно място в системата на финансовия мениджмънт. Той използва и анализира актуални стойностни показатели в изградена информационна система, като дава обективна оценка за финансовото състояние и възможност за вземане на адекватни финансови управленски решения, базирани на нови научни модели, методи и индикатори за работа в съвременните условия на пандемия и зараждаща се нова епоха на хаотика и икономическа турбулентност. Това налага извода, че финансовият контролинг може да утвърди важното си място като стабилизиращ управленски фактор в условията на динамични пазарни промени, който може да осигури необходимата финансовата устойчивост на фирмите в средносрочен и дългосрочен план.

Ключови думи: финансов контролинг, криза, финансов мениджмънт.

JEL: G22, G28.

THE FINANCIAL CONTROLLING DURING A CRISIS

Emil Hristov Aleksandrov

D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov

Department of Finance and Credit

e-mail: emilaleksandrov@yahoo.com

Abstract: In the conditions of economic crises and dynamically changing market environment, companies are looking for innovative approaches for financial diagnostics in the corporate finance management. Financial controlling provides effective analysis of complex financial information, which determines its important place in the financial management system. It uses and analyzes current value indicators in an established information system, giving an objective assessment of the financial condition and the ability to make adequate financial management decisions based on new scientific models, methods and indicators for working in today's pandemic and nascent new era of chaos and economic turbulence. This imposes the conclusion that financial controlling can be presented as an important factor in the conditions of dynamic market changes, which can ensure the necessary financial stability of companies in the medium and long term.

Key words: financial controlling, crisis, financial management.

JEL: G22, G28.

Въведение

Началото на 21 век е съпътствано с динамичното развитие на финансовите пазари, по-чести регионални и глобални икономически кризи, в условия на пандемия, с трайни финансови последици като бюджетни дефицити, дългова криза, кризи на валутните пазари, срив на курса на облигации и акции, масови фалити на кредитни институции и фирми. Това е важна предпоставка за мениджмънта, за стратегическото и оперативното управление на фирмите – да анализират, с помощта на *финансовия контролинг*, възможностите за постигането на основните фирмени цели, предимно с финансови показатели (увеличаване на печалбата, стойността на компанията, платежоспособност, ликвидност и др.), което определя и водещата му роля в системата на *финансовия мениджмънт*.

Финансовият мениджмънт е основен субект на финансовия анализ, защото интересът му към финансовото състояние на фирмата обхваща всички страни от фирмената дейност, а финансовите показатели са сред най-широко използваните инструменти за анализ. С тяхна помощ може да се рационализира процесът на вземане на финансово-инвестиционните решения във фирмата. От гледна точка на тяхната групираност може да се открият (Захариев & кол., 2006, стр. 100-103):

- показатели за анализ на ликвидността на фирмата;
- показатели за анализ на капиталовата структура и платежоспособността на фирмата;
- показатели за анализ на възвръщаемостта от инвестиции на фирмата;
- показатели за анализ на обращаемостта на актива;
- показателите за анализ и оценка на представянето на фирмата;
- показатели за анализ на пазарното представяне на фирмата.

Можем да дефинираме изследователската теза, че финансовият контролинг, в условията на турболентност, ще заема все по-важно място в системата на финансовия мениджмънт, като използва обща информационна система, с цялостен обхват върху фирмена дейност и финансовата управленска организация, за да осигури финансова устойчивост на фирмите в средносрочен и дългосрочен план. Тази система е изградена на базата на редица финансови показатели, които оказват влияние върху финансовото състояние на фирмите. *Обект* на изследването в тази статия е финансовият контролинг, а *предметът* на изследването е свързан с възможностите за въздействието на финансовия контролинг върху финансовото състояние на фирмите в условията на все по-динамично променящата се пазарна среда.

Авторът си поставя като *основна цел* в изследването да се анализира степента на въздействие на финансовия контролинг върху финансовата устойчивост на фирмите в условията на пандемия и нова финансова и икономическа криза. За постигането на тази цел са поставени и няколко *основни задачи*:

- ✓ дефиниране на възможностите на финансовия контролинг в условията на динамично променяща се пазарна среда;
- ✓ чрез анализ на базови финансови показатели (увеличаване на печалбата, стойността на компанията, платежоспособност, ликвидност и др.), с помощта на финансовия контролинг да се определят възможностите за постигането на основните фирмени цели в условия на пандемия, финансова и икономическа турболентност;
- ✓ възможност за изграждане и използване от финансовия контролинг на информационна система, базирана върху финансови показатели – за бързо и ефективно въздействие върху дейността на фирмите в условия на пандемия.

I. ФИНАНСОВИЯТ КОНТРОЛИНГ И АСПЕКТИ НА ФИНАНСОВАТА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ОТ ПОКАЗАТЕЛИ

Използването и анализирането от *финансовия контролинг* на актуални стойностни показатели, изграждащи фирмената информационна система, трябва да се базират на нови научни модели, методи и индикатори за работа в съвременните условия на пандемия, което ще представи по-обективна оценка за финансовото състояние и възможност за по-ефективно управление при фирмите. Това ще повиши значително и ролята му на свързващо звено между планирането, контрола и анализа на финансовата дейност. Инструментариумът, който се използва, трябва да осигурява възможност за бързи, ефективни корекции при отклонение от зададени фирмени параметри за постигането на поставените фирмени цели. Това ще запази важното място на финансовия контролинг, като част от система за финансово управление (финансовия мениджмънт), която се изгражда от вътрешнофирмени отдели и се основава на управленската информационна система.

В икономическата литература много често контролингът се асоциира с понятието контрол, което е неточно. Дефинира се като непрекъснат кръгов процес, целящ да регулира дейността на фирмата съобразно промените в околната среда.

Смисълът от въвеждането на финансовия контролинг във фирмата е да бъдат постигнати предварително набелязаните финансови цели. Той обхваща дейностите по планиране, контрол и анализ на финансовите показатели, като свързващото звено между тези дейности е информационната система, базирана върху тези показатели. Ролята на контролинга във фирмата е да утвърди действията, при положение че няма отклонение спрямо поставените цели, или да даде импулс за бърза промяна при недопустими отклонения на текущите спрямо целевите стойности (Илиев, 2010, стр. 194-196).

Финансовият контролинг на практика се занимава предимно с финансовите параметри, заложили във фирмения план, и следи за тяхното изпълнение, като финансовите показатели, които изграждат информационната систе-

ма, следва да бъдат свързани в система. Това позволява на специалистите, работещи в отдел „Контролинг“, да наблюдават бизнес процесите във фирмата и при разкриване на съществени отклонения спрямо заложената цел да констатират какви са причините за това (Кръстев, 2019, стр. 25).

Могат да се класифицират различни стойностни показатели, които попадат в обхвата на информационната система на фирмата. В условията на пандемия и икономическа криза те трябва да осигурят актуална информация за: финансовата устойчивост на фирмата, състоянието на пазара и възможността за просперитет на фирмата – при динамично променяща се пазарна среда.

В теорията и практиката са анализирани различни информационни системи, свързващи поредица от финансови показатели. Обикновено те имат пирамидална структура, като най-отгоре се поставя основният финансов показател, аргументиращ водещата цел. Най-известна от тях е системата „Дю Понт“ (Захариев & кол., 2016, стр. 112-114).

Стойностните показатели могат да бъдат класифицирани най-често като: външни и вътрешни, финансови и нефинансови (Shulte, 1996, pp. 405-409).

За постигането на фирмените цели, които са включени в информационните системи и подлежат на мониторинг от финансовия контролинг, се анализират предимно *финансови показатели* за: определяне размера на приходи от направени инвестиции, възможности за оптимално финансиране, постигане на добър финансов резултат и др. *„Следователно ключови за финансовия контролинг на фирмата са цели, свързани с финансовия резултат, инвестициите и рентабилността. Показателите, които дават финансов израз на целите, се свързват най-вече с възвръщаемостта от инвестирания капитал и възвръщаемостта на собствения капитал или това са показатели за рентабилност”* (Shulte, 1996, pp. 411-415).

Можем да изведем няколко конкретни и най-често използваните финансови показатели за нуждите на финансовия контролинг при формулиране целите на фирмата. Това са (Дайле, 2001, стр. 17-22):

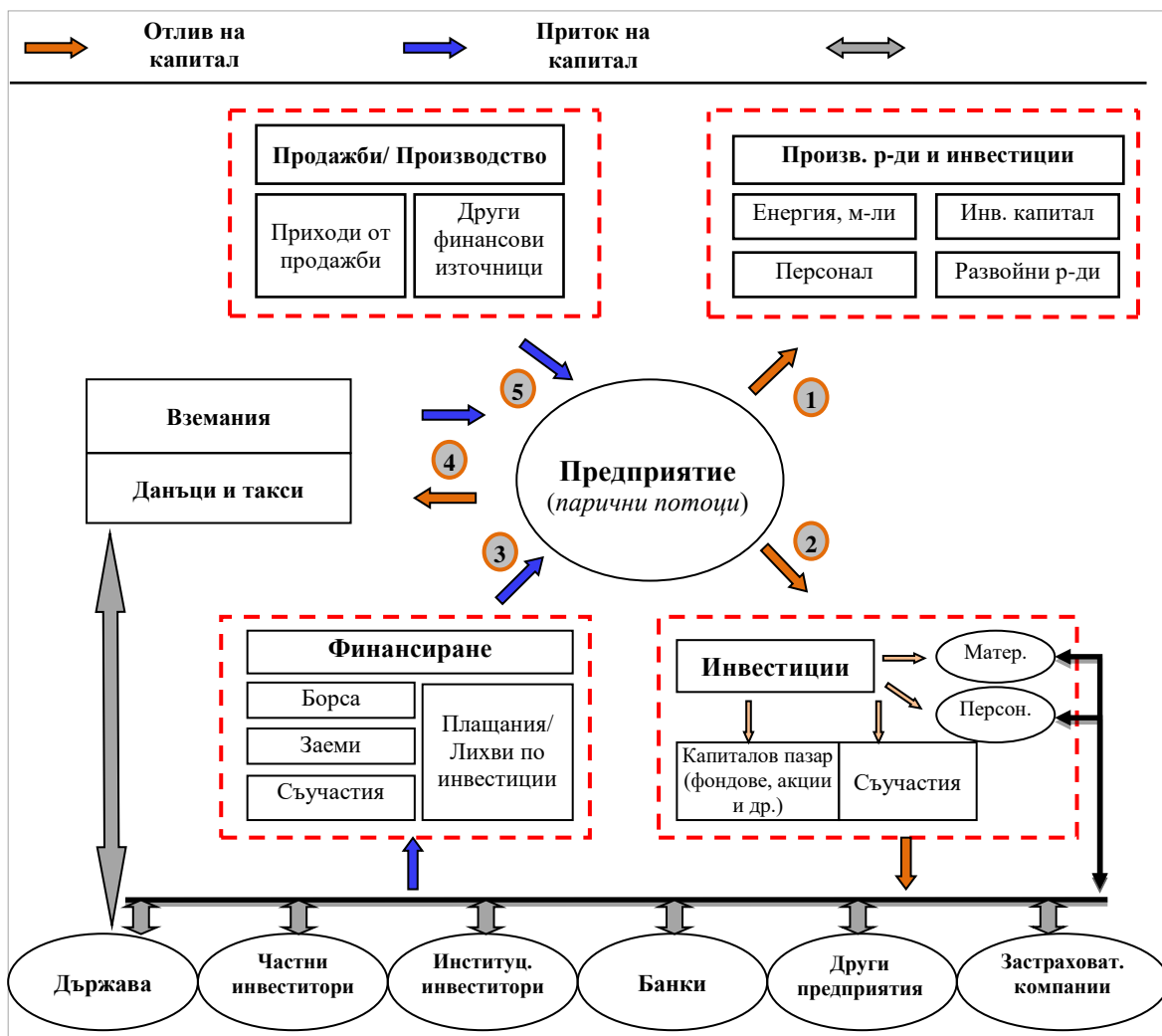
- ✓ ръст на приходите от продажби спрямо предходната година;
- ✓ увеличение на пазарния дял;
- ✓ определяне на целева рентабилност на инвестирания капитал (ROI);
- ✓ определяне на целева рентабилност на паричния поток;
- ✓ ръст и развитие на фирмата;
- ✓ печалба и др.).

От посоченото по-горе се разбира, че специалистите, които са ангажирани във финансовия мениджмънт и в частност с финансовия контролинг, трябва да притежават висока професионална експертна подготовка, за да се справят с предизвикателствата на пазара.

Системата за финансово управление на фирмата изисква от финансовия мениджър да има добри компетенции, свързани с: финансовия анализ и

планирането; капиталовото бюджетиране; производственото и финансовото счетоводство; продажбите на кредит; управлението на инвестициите и на данъчните плащания; организацията на вътрешните ревизии; управлението на рисковете; информационното осигуряване на финансовата дейност и т.н. (Brigham, & Houston, 2009, p. 4).

На тази основа *финансовият мениджмънт* и финансовият контролинг могат да се определят като управленска система за целенасочено планиране, осъществяване, контрол и регулиране на всички входящи и изходящи парични потоци на фирмата. Те могат да се представят, както е показано на Фигура 1 (Fromwald, Hasenhüttl & Schweighofer, 2006, p. 18).

Легенда:

- ① - производствени разходи и инвестиции;
- ② - финансови инвестиции;
- ③ - финансиране;
- ④ - вземания и задължения;
- ⑤ - приходи.

Фигура 1. Паричните потоци на корпорацията

II. РОЛЯ НА ФИНАНСОВИЯ КОНТРОЛИНГ КАТО АНТИКРИЗИСЕН ИНСТРУМЕНТ

Целите на финансовия контролинг са производни на монетарните цели на финансовия мениджмънт, свързани с постигането на максимална печалба за фирмата – при запазването на добра ликвидност. Без значение дали финансовият мениджмънт се осъществява на стратегическо или на оперативно равнище – при динамичното развитие на новата пазарна среда, в условията на пандемия, финансовият контролинг трябва да осигурява адекватни критерии за оценка и избор на бързи и ефективни управленски решения за кардинална промяна в организацията по цялостния работен процес в условия на пандемия и криза.

Философията и целите на фирмения контролинг са да подпомагат активно стремежа на фирмения мениджмънт за постигане на главната фирмена цел, свързана с печалбата, при запазване на баланса между – „ликвидността”, „платежоспособността” и „финансова устойчивост” на фирмата. Това са широко използваните в научната литература финансово осигуряващи фирмени цели, които стоят пред финансовия контролинг като: ликвидност, нормативно управление на балансовата структура, платежоспособност, сигурност, запазване на собствения капитал и др.

Много често финансовият контролинг се разглежда в контекста на интегрираща концепция за управление на финансите и дейността на компанията като цяло, сигнална и координираща многофункционална форма на финансово управление, която е обезпечена концептуално, методологически, методически и инструментално (Барулин, & Барулина, 2016, стр. 40).

При изграждането и анализирането на информационна система, която е в услуга на ефективното и устойчиво управление на фирмите, най-често използваните финансови показатели са: *обобщаващ показател за рентабилност* (възвръщаемост от инвестирания капитал или възвръщаемост от собствения капитал), *чиста печалба или оперативна печалба*.

В условията на пандемия и настъпилата финансова и икономическа криза на правителствата и фирмите се налага да насочат значителен ресурс за финансиране на мерки за борба с корона вируса и премахването на рисковете от масови фалити и повишаване на безработицата. Това ще се отрази върху печалбите, платежоспособността, ликвидността и рентабилността на предварително планираните проекти и постигането на фирмени цели.

Въпреки предприетите бързи правителствени мерки в световен мащаб за борба срещу пандемията и подпомагане на бизнеса, нова глобална икономическа и финансова криза е факт. Това поставя големи предизвикателства пред финансовия контролинг и антикризисния финансов мениджмънт за изграждане на ефективна защитна система, която да намали финансовите загуби. На финансовия контролинг може да се разчита като не ефективен

инструмент, философия или концепция за управление на фирмите в условия на пандемия и бързо променящата се бизнес среда, с чести възходи и спадове, локални и глобални кризи.

В условията на криза финансовият контролинг може да се използва по-ефективно като система за информационна подкрепа за финансови и икономически решения, включваща използването на методи и процедури за бюджетиране, стратегическо планиране, управленско счетоводство, финансова диагностика, управление на риска и вътрешен контрол, които заедно осигуряват координация на отделните подсистеми за управление, ориентирани да оптимизират финансовите решения и да увеличат стойността на компанията (Financial-Helper.RU).

Антикризисният финансов контролинг може да се определи като система за подпомагане на финансовите решения в периодите до настъпване на кризата и по време на кризата, която включва набор от инструменти за информационна подкрепа и координация на антикризисното управление, финансовата диагностика, вътрешния контрол и управленската отчетност. Спектърът от антикризисни инструменти на контролинга започва със системата за ранно предупреждение за финансовата криза и завършва с планиране на ликвидността и паричния поток (cash-flow) в процеса на реализация на антикризисната концепция (Кудряшов, 5/2018).

От казаното по-горе можем да направим следните *изводи*:

1) Финансовият контролинг заема важна част от системата на финансовия мениджмънт, като систематизира и анализира сложна финансова информация за взимането на ефективни, бързи финансови управленски решения, базирани на иновативни научни модели, методи и индикатори за работа в новите условия на турболентност.

2) Финансовият контролинг и в условията на криза се утвърждава като важна, перманентна връзка между финансовото планиране и финансовия контрол, като има призванието да въвежда иновативни подходи за финансова диагностика и „синхрон“ между финансовото управление и корпоративната стратегия за постигане на фирмените цели в условията на динамично променящата се пазарна среда.

3) Световната икономическа криза, следствие на пандемия, поставя нови предизвикателства пред финансовия контролинг за изграждането на нова философия и концепция за финансово управление, която да отговаря на динамиката на кризисните промени и възможностите за тяхното навременно овладяване – за постигане на поставените фирмени цели и финансова стабилност в дългосрочен план.

Заклучение

Оцеляването на фирмите при съвременната пазарна турболентност, следствие на пандемията, означава работа в условия на локални и глобални кризи, с чести фирмени възходи и спадове – на фона на големи сътресения на финансовите пазари и задълбочаваща се дългова криза. В началото на XXI век пред мениджмънта стои предизвикателството по отношение на стратегическото и оперативното управление на фирмите да анализира, с помощта на финансовия контролинг, до каква степен могат да се постигнат основните фирмени цели, чрез мониторинг и ефективен анализ на финансовите показатели (възможност за увеличаване на печалбата, стойността на компанията, платежоспособност, ликвидност и др.), което ще запази водеща му роля в системата на фирменото управление.

Справянето с предизвикателствата на 21 век, чрез съвременния финансов контролинг, ще го утвърди като важна част от системата на финансовия мениджмънт, която се основава на философията за „управление на управлението“ чрез използването на определени иновативни финансови концепции, методи и инструменти. В дългосрочен план финансовият контролинг като важна част от контролинга трябва да осигури възможност за успешното функциониране на организационната фирмена система чрез постигането на (Теплякова, 2010, стр. 11):

- ✓ Адаптация на стратегическите цели към изменящите се условия на външната среда;
- ✓ Съгласуване на оперативните планове със стратегическите планове за развитие на организационната система;
- ✓ Координация и интеграция на оперативните планове за различни бизнес процеси;
- ✓ Създаване на система, обезпечаваща мениджърите с информация за различните управленски решения в оптимални времеви интервали;
- ✓ Адаптиране на организационната управленска структура на предприятието с цел повишаване на гъвкавостта ѝ и способността ѝ бързо да реагира на изменящите се изисквания на външната среда.

Последните регионални и глобални кризи носят определен финансов елемент и финансови последици, които са свързани с бюджетни дефицити, дългова криза, кризи на валутните пазари, срив на курса на облигации и акции, ръст на междуфирмена задлъжнялост, масови фалити на кредитни институции и фирми и др. Настъпилата криза в световното стопанство, следствие на пандемията, предпоставя големи предизвикателства пред финансовия контролинг за изграждането на съвсем нова концепция за финансово управление, която да отговаря на динамиката на кризисните промени и възможностите за тяхното овладяване. Все по честите финансови и икономически кризи поставят въпроса за промяна в използването на инструментариума и философията на управление. Изследването показва, че е

възможно прилагането на ефективен финансов контролинг като част от системата на финансовия мениджмънт за постигане на финансова устойчивост на фирмите в средносрочен и дългосрочен план при условията на пандемия и по-чести локални и глобални кризи в икономиката.

Използвани източници

Brigham, E. & Houston, J. (2009). *Fundamentals of Financial Management*. Mason: South-Western, a part of Cengage Learning.

Financial-Helper.RU. (н.д.). Свалено от <https://financial-helper.ru/>

Fromwald, S., Hasenhüttl, S., Schweighofer, M. (2006). *Optionen und Instrumente für ein Nachhaltiges Finanzmanagement*. Österreichische Gesellschaft für Umwelt und Technik, ÖGUT. Wien: Studie im Auftrag des Lebensministeriums.

Shulte, C. (1996). *Lexikon des Controlling*. De Gruyter Oldenbourg.

Барулин, С.В, Барулина, Е.В. (2016). *Налоговой контролинг*. Саратов: ССЭИ РЭУ им. Г.В. Плеханова.

Дайле, А. (2001). *Практика контролинга*. Москва: Финансы и статистика.

Захариев, Андрей и др. (2006). *Финансов анализ*. Велико Търново: Абагар.

Захариев, Андрей и др. (2016). *Финансов анализ*. Велико Търново: Фабер.

Илиев, Б. (2010). *Адаптивен мениджмънт в застраховането*. Велико Търново: Фабер.

Кръстев, Л. (2019). Теоретични аспекти на финансовия контролинг във фирмата. *Народостопански архив*, 3, 25.

Кудряшов, Д. С. (5/2018). Сущность и специфика механизма финансового контролинга в системе управления современным предприятием. *Управление экономическими системами*. Свалено от <http://uecs.ru/finansi-i-kredit/item/4924-2018-05-18-12-33-40>

Теплякова, Т. Ю. (2010). *Контролинг (учебное пособие)*. Ульяновск: УЛГТУ.

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЦОВ

НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
НА ДОКТОРАНТИ

ГОДИШЕН
АЛМАНАХ

ГОДИШЕН

АЛМАНАХ НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА ДОКТОРАНТИ

Том XIII, 2020

Книга 16

Том XIII, 2020 г.
Книга 16

Академично издателство
„ЦЕНОВ“ - Свищов

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Стефан Симеонов – главен редактор
Доц. д-р Марина Николова – зам. главен редактор
Доц. д-р Красимира Славева – организационен секретар
Доц. д-р Николай Нинов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Ваня Григорова
Доц. д-р Петранка Мидова

Екип за техническо обслужване:

Анка Танева – стилев редактор
Ст. преп. Иванка Борисова – превод и редакция
на английски език
Янислава Александрова – технически секретар

ISSN 1313-6542

СЪДЪРЖАНИЕ

Студии

Владимир Христов Сиркаров

ЕВОЛЮЦИЯ НА ПАРИЧНИТЕ СИСТЕМИ И ИЗОСТАВЯНЕТО
НА ЗЛАТНИЯ СТАНДАРТ КАТО ФАКТОР ЗА ФИНАНСОВИТЕ КРИЗИ 5

Юлиян Сашков Бенов

СРАВНИТЕЛНА КОНСОЛИДАЦИОННА АТРАКТИВНОСТ
НА БАНКОВИЯ СЕКТОР НА СТРАНИТЕ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 25

Беатрис Венциславова Любенова

МОДЕЛИ ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ
НА СТРЕС ТЕСТОВЕ В БАНКОВИЯ СЕКТОР 54

Светла Михайлова Боянова

ПРОБЛЕМИ НА ВЪТРЕШНИЯ БАНКОВ КОНТРОЛ В БЪЛГАРИЯ 75

Ралица Емилова Христова – Маринова

ИЗСЛЕДВАНЕ ПРАКТИКИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ КАТО ФАКТОР ЗА ИЗГРАЖДАНЕ
НА МЕЖДУНАРОДНА БИЗНЕС МРЕЖА (ПО ПРИМЕРА
НА БЪЛГАРСКИ ФИЛИАЛИ В РУМЪНИЯ) 98

Николай Валериев Илиев

НАСОКИ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА БОНУС-МАЛУС СИСТЕМАТА
ПРИ ЗАСТРАХОВАНЕТО „ГРАЖДАНСКА ОТГОВОРНОСТ“
НА АВТОМОБИЛИСТИТЕ 124

Жанета Емилова Ангелова

ПОДХОДИ И ПРАКТИКА ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕ РАЗМЕРИТЕ
НА ОСИГУРИТЕЛНИТЕ ПЛАЩАНИЯ ПРИ СТАРОСТ 145

Dimitar Georgiev Trichkov

CUSTOMER DEMOGRAPHIC SEGMENTATION BASED
ON TELECOM BEHAVIORAL DATA 167

Мариана Монева Дауо

МАКРОПРУДЕНЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА И МЕРКИТЕ, ИЗПОЛЗВАНИ
ОТ ДЪРЖАВИТЕ – ЧЛЕНКИ НА ЕС ЗА ПОДПОМАГАНЕ
НА ИКОНОМИКИТЕ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19 187

Димитрина Любенова Проданова

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ
НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ В КОНТЕКСТА
НА ПОДХОДА “ЛИДЕР“ 211

Магдалена Славе Андоновска

ТРАДИЦИОННИ И ОНЛАЙН МЕДИИ И ОТНОШЕНИЕ
НА АУДИТОРИЯТА КЪМ ТЯХ 235

Статии

- Юлиан Христов Войнов**
ЕФЕКТИ ОТ ЗАМЯНАТА НА ПРОПОРЦИОНАЛНО
С ПРОГРЕСИВНО ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ В БЪЛГАРИЯ 255
- Димитър Пламенов Попов**
ТЕХНОЛОГИЧНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОПТИМИЗАЦИИ
НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР НА ДЪРЖАВНИ ДЪЛГОВИ ИНСТРУМЕНТИ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 267
- Рая Бисерова Драгоева**
КРИЗИТЕ В БАНКОВИЯ СЕКТОР – СЪЩНОСТ,
ФАКТОРИ И ЕМПИРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ 281
- Русалин Антонов Русалинов**
ФИНАНСОВА СИГУРНОСТ: ФИРМЕНИ И БАНКОВИ ПРОЦЕДУРИ
И ПРАКТИКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ СРЕЩУ „ПРАНЕТО“ НА ПАРИ 301
- Марина Иванова Милинова**
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ФИНАНСИРАНЕТО НА ФИНТЕХ
КОМПАНИИТЕ ЧРЕЗ АЛТЕРНАТИВНИ СПОСОБИ 313
- Кармен Димитров Вранчев**
ВЛИЯНИЕ И ЕФЕКТИ ОТ ПРЕКИТЕ ЧУЖДЕСТРАННИ
ИНВЕСТИЦИИ ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ 328
- Вахан Ахаси Бохосян**
ПРЕЗАСТРАХОВАНЕТО КАТО СТРАТЕГИЧЕСКИ
УПРАВЛЕНСКИ КАПИТАЛОВ МЕТОД 343
- Румяна Цветанова Витнъова**
ПОДОБРЯВАНЕ НА БИЗНЕС СРЕДАТА В СТРАНИТЕ
ОТ ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА ЧРЕЗ ИНТЕРВЕНЦИИ
ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ФИНАНСОВАТА ГРАМОТНОСТ 355
- Муса Мустафа Сръкъов**
ФИНАНСОВО СТИМУЛИРАНЕ ЗА ИНОВАТИВНИ
ПОСТИЖЕНИЯ НА УЧЕНИЦИТЕ 371
- Симеон Венциславов Симеонов**
ВЛИЯНИЕ НА ФАКТОРИТЕ НА МИКРО- И МАКРОСРЕДАТА
ВЪРХУ КУЛИНАРНИЯ ТУРИЗЪМ 381
- Гент Арбнор Беголи**
УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ В РАЗВИТИЕТО
НА КУЛТУРНИТЕ ИНСТИТУЦИИ 399

Боряна Великова Симеонова ВЪПРОСИ НА СИНТЕТИЧНОТО И АНАЛИТИЧНОТО ОТЧИТАНЕ И ДОКУМЕНТИРАНЕТО НА ТЕКУЩИТЕ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА С ТЪРГОВСКА ДЕЙНОСТ	412
Станислав Иванов Шишманов ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ КАТО ОБЕКТ НА ОТЧИТАНЕ В БНБ И ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ	426
Иванка Стефанова Янкова КОНЦЕПЦИЯТА ЗА СОЦИАЛНАТА УСТОЙЧИВОСТ В КОНТЕКСТА НА СТАТИСТИЧЕСКОТО ИЗСЛЕДВАНЕ	441
Ана Борисова Иванова ФИНАНСИРАНЕ НА СИСТЕМАТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ В Р БЪЛГАРИЯ – СЪСТОЯНИЕ, ТЕНДЕНЦИИ, ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ	455
Биляна Диянова Дамянова ЛИЗИНГОВИЯТ ПАЗАР В БЪЛГАРИЯ – СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ	476
Айтен Байрям Сабри ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА ИНДУСТРИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ	488
Борислав Бойчев Боев АЛТЕРНАТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПЛОЩАДКА „БЕЛЕНЕ“ ЧРЕЗ ИЗГРАЖДАНЕ НА МАЛКИ МОДУЛНИ РЕАКТОРИ	498
Елена Димитрова Ташкова ДИГИТАЛНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ – ТЕОРЕТИЧНИ ПОСТАНОВКИ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ В АГРАРНИЯ СЕКТОР	513
Росен Костадинов Коцев ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЕФЕКТИ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ (2014 – 2020)	523
Иво Цветанов Балеvски ВЛИЯНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ ВЪРХУ ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС В ОБЛАСТ ГАБРОВО ЗА ПЕРИОДА 2007 – 2013 ГОДИНА	535
Ивелина Маркова Йорданова КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЯТ ТУРИЗЪМ В ДЕСТИНАЦИЯ ВЕЛИКО ТЪРНОВО В КОНТЕКСТА НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ	547
Иван Стефанов Иванов ИЗМЕНЕНИЯТА НА ПАЗАРА НА ТРУДА В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЧНА КРИЗА И ВЛИЯНИЕТО ИМ ВЪРХУ СИСТЕМАТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО В БЪЛГАРИЯ	563

Emre Zafer Güney WORKFORCE EFFICIENCY INCREASE FOR THE ONLINE SALES IN-STORE PICKING OPERATION	575
Александра Георгиева Ангелова ЕВРОПЕЙСКАТА ТЪРГОВСКА ПОЛИТИКА В ПОДКРЕПА НА РАЗВИВАЩИТЕ СЕ ИКОНОМИКИ	587
Пенчо Малинов Малинов КОНЦЕПТУАЛНО ЗНАЧЕНИЕ НА ИНОВАЦИЯТА И СПЕЦИФИКА НА ИНОВАЦИОННИТЕ СТРАТЕГИИ	599
Емил Христов Александров ФИНАНСОВИЯТ КОНТРОЛИНГ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА	615
Боян Димитров Вранчев УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТНИ ЕКИПИ – ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА	624

ГОДИШЕН
АЛМАНАХ
НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА ДОКТОРАНТИ
Студии и статии
Том XIII – 2020, книга 16

Даден за печат на 31.08.2021 г., излязъл от печат 09.09.2021 г.
Поръчка № 18780; формат 16/70/100; тираж 65

ISSN 1313-6542

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов“
Свищов, ул. „Цанко Церковски“ 11А